

PUOLAN PAANIT

EINO LEINO

PUOLAN PAANIT

KARJALAISIA
KANSANTARUJA

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

SOMISTANUT
MATTI BJÖRKLUND

Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä, 1922.

SISÄLLYS.

	Siv.
Sotaretki.....	11
Agafon ja Sjinkow.....	19
Veljekset	27
Jad wiga ja Eliza.....	35
Serenaadi	43
Kuolinlaulu	51
Sukukosto	61
Muurivihreä	71

SOTARETKI

Uljaat, ylväät Puolan paanit
rautapaidat ratsastaa,
heidän yllään hehkuu taivas,
alla vaaruu vankka maa,
kupehella kuolo, turma,
ympärillä myrsky, yö;
noin he liikkuu linnoistansa,
kaiken Karjalan he lyö.

Paha tulla paimenessa
paanin kanss' on vastakkain,
nuotiolta nukkumasta
nousta, nähdä paani vain;
koht' on mennyt miehen henki,
hienohelman hemeys,
paanille on outo näätsen
sääli, laupeus, lempeys.

Vaan jos ratsasparvi raisu
lehviköstä lennähtää,
koht' on kypenissä kylä,
hiilumaan vaan hirret jää,
kaatuu sukupuuttoon kansa;
parhaan paani myötään vie,
ketut, kullat, helmet, viljat,
kaiken, mikä kallis lie.

Ties, kuink' oisi käynyt kansan,
ellei oisi turvanaan
Maaria ja Kristus ollut
ynnä usko Jumalaan,

joka pyhimysten kautta
avun, armon aina toi,
milloin uhkas surma suurin,
hurme vuolain huppeloi.

Heill' on omat templit, muiden
kirkkoja he kiroaa,
vihaa Herran huonehia,
luostareita luhistaa,
mutta silloin aina nousee
Aunus kaikki kansoineen,
sokaisevi Herra heidät,
syöksee pilkkopimeyteen.

Johtaa heitä Dobrowolski,
uros yrmy, arpinen,
vierellänsä Wielopolski
kukass' ensi nuoruuden;
totta tekee vanhan kalpa,
jälkehen ei nuoren jää,
viatonta verta juoden,
vaatein aina enempää.

kaatuu nuori Wielopolski.
Syöksy paanit pakohon:
kanssa näkymättömien
tässä taisto outo on.»

Kalpeana kannetahan
nuori Wielopolski pois
tanterille taaton, jolta
on kuin mennyt kaikki ois
mielen miehuus, urhon uljuus;
vapisee vain valkohaps,
ja hän paarein ääreen painuu,
nyyhkii, itkee niinkuin laps.

»Tään on Dobrowolski tehnyt!» —
sitten kiroon kimmahdaa —
»kun ei saanut Sallimalta
poikaa mointa eikä saal
Niinpä sukukosto, surma
meidän kesken vallitkoon,
niinkuin ylväs ystävyteen,
vainohonkin valmis oon!»

Kauhistuu jo paanit kaikki,
vanha Wielopolski ei,
virkkaa tuima Dobrowolski:
»Kuolo parhaan paanin vei,
veipä kunnan kumppaninkin,
miehen voimaa viel' ei vie,
vaikka liian raskas paino
harteillein nyt pantu lie.»

Siirtyy linnaan, jonka nimi
niemellään on Agafon,
tuota vastapäätä Sjinkow,
Wielopolskein linna on;
ylimpinä ystävinä
ovat aina eläneet,
nyt on heidän välillensä
heimokoston väljät veet.

AGAFON JA SJINKOW

Niinkuin ukkoslongat öiset
tulta, turmaa uhkaavat,
toinen toistaan liikkumatta
katsoo linnat kamalat,
kumpikin niin mykkä, musta
kuin on kuolon kolkon yö
taikka miete murhamiehen,
jota kohta seuraa työ.

Kansaa verotetaan. Sentään
toinen toistaan varajaa;
veristetään Vepsän puolta,
Aunusta ja Karjalaa.
Aina vaara vaanii. Missä
miesi toistaan kohdanee,
siin' on kolkko korpilaki,
rauta kylmä ratkaisee.

Siksi linnain kammioissa
raskas asuu raukeus,
synkkä niinkuin syksysäällä
aavan tyynen aukeus;
vinhemmin kuin kansan viha
niitä kaukaa kaartelee,
liki linnanvaltiaita
vaino sankka saartelee.

Vaan ei yksin vasamoita
vainon täällä välkäkään,
leimuaa myös lemmen tulta,
tuoksuu yrtit oudon maan,

puhkee punaruusut yössä,
hehkuu heelmät kaihojen,
riippuu riemun, onnen oksat
pyhän alla pyytehen.

Tai kuin templin akkunasta
paistaa valju, vihryt kuu
kuvaan Maarian, mi kuormaan
hohtokivein tukahtuu,
joll' on sielu smaragdinen,
ruumis niinkuin rubiinit,
tunteet tehdyt turkooseista,
onnenansa opaalit.

Niin ol' linnain mieliala,
kumma, kuuma, helteinen,
koska niissä hehkui hempi
kolmen nuoren sydämen,
vihan kanssa vieretyksin,
vainon kanssa vastakkain,
niinkuin kuolon kuutamossa
tulikukka kulkijain.

Yks on poika Dobrowolskin,
miekan miesi, Boleslaw,
toinen lemmen, luutun orja,
laulun miesi, Ladislaw;
yks on tytär Wielopolskin,
tuo Eliza, kultahaps,
miekan miestä haaveloiva,
mutta virren vienon laps.

Hälle huokaa, hälle hehkuu
Boleslaw kuin Ladislaw,
mutta hehkuu myös Zapolski,
jalo paani Jaroslaw,
jonka kihlat lippahassa
jo Elizan kiiltelee,
vaikka tuska, vastamieli
tunteitansa viiltelee.

Turhaan! Tuo on taaton tahto.
Suru myös on sulhaisten,
tuska vetten tuollapuolen
Dobrowolskin poikien.

Turhaan! Niinkuin heinät heljät
mylviessä myrskysään
taipuu mielet miesten nuorten
tarmoon taaton harmaapään.

Usein yössä utuisessa,
missä saaret, salmet ui,
kumu kuultiin, koska linnain
lukot suuret sulkeui,
koska vitjat vinkui, kiinni
rautaportit paiskattiin,
vaipui kumpainenkin linna
vainon mykkiin unelmiin.

Mutta kansa kertoo: usein
kumu tuo kuin kuiske soi,
yhtyi yössä valkeassa
haikeuteen, min haave loi,
syttyi syksyn tähtein alla,
riensi niinkuin riutumus,
kuin ois kultakanteleesta
raikahtanut rakkaus.

Vieri vettä, maata, haihtui
Vienan saloon sankeaan,
äärettömään, rannattomaan,
havu-aavaan ankeaan,
ijäiseen kuin ilma, pyhään,
valjuun, pyytehettömään,
metsän mereen pohjattomaan,
majaan maan ja yön ja jään.

VELJEKSET

Vait! Kas, linnan valkamasta
pursi pieni irtauu,
juoksee hopeaista juovaa,
jonka heittää kalvas kuu;
mykkä kuin on purren puike,
on sen airoill' aimo mies —
aaveko vain aallon öisen,
kummitusko kukaties?

Ei, Boleslaw Dobrowolski
on se itse, isänsä
kuva, tehty kuparista,
itsepäinen, päättävä:
koska kohti Wielopolskin
linnaa liukuu venho tuo,
varmaan toivo häll' on päästä
kullankukkasensa luo.

Vaan mit' on tää? Kuudan-yössä
luutun hullun hurma soi,
milloin itkee, milloin nauraa,
milloin vitkaan vaikeroi.
Tarkkaa korva, sihtaa silmä,
pursi seisoo soutajan.
Noinko soi Zapolskin soitto
all' Elizan akkunan?

Nousee veren kuuman kuohut,
sydän jyskää, palaa pää,
ja hän purren soutaa maihin,
hiljaa puuhun kiinnittää,

hiipii, huomaa muurin alla
sulhon sulkahattuisen,
unelmiinsa unhottuneen,
leikkiin lemмен sävelten.

Sumenevan silmiensä
tuntee tuima Boleslaw,
kohti syöksyy soittajata,
hälle huutaa: »Jaroslaw!
Lienet laajin laulajoista,
mua miekkoisempi mies,
vaan on haavees hauta tässä,
kuolemani kukaties.»

Alla taivon tähtikirjan
yhteen kalvat kalskahtaa,
tuli tuiskii kalvan tiestä,
säen silmäin sinkoaa,
silloin toisensa he tuntee:
äkin taukoo taistelo,
miekat huoteraan lentää, miehet
syleilyhyn syöksee jo.

Vierii hetki, kaksi. Virkkaa
miekan miesi Boleslaw:
»Kiitos Herran, ettet kuollut
laulun lapsi, Ladislaw,
kuollut tämän kalvan kautta
suodun turvaks sun ja mun
ynnä taaton harmaapäisen,
tuskassansa tuiretun.

Veljyeni, nuorempani!
Vast' on vaiva tullut kai:
neittä samaa rakastamme
sukukoston uhallai.
Käyköön, kuinka käykin! Sentään
veljet aina ollahan,
verta saman taaton, maammon,
juurta Puolan jumalan.

Mutta ettei meihin koskaan
yltäis tämä turma uus
eikä rikkois elämäämme
riita, eripuraisuus,

vartokaamme vuosi, kaksi,
kelle onni hymyilee;
toinen silloin toisen tieltä
poikemmaksi poistunee.

Tuohon nyt jo valmis olen:
lähden suuriin sotihin.
Lie sun, lieto veljyeni,
paras jäädä kotihin.
Jos ma tehnen mainetöitä,
teen Elizan tähden nuo,
tai jos kuulet kuolleheksi,
kuolla myöskin laulus suo.»

Veli nyyhki nuorempainen:
»Entä jos Elizan nään?» —
»Laula vinhat laulut hälle,
virret taiston tasapään!» —
»Enemp' entä jos hän lempii
kaihomieltä kalpeaa?» —
»Ota, nauti, muista joskus
veljeäsi murheisaa!»

Kohta purtta pientä kaksi
juoksi juovaa valjun kuun,
laski linnan valkamahan
alle rannan raitapuun,
nousi törmää nuorukaiset,
muurin yli heilahtain
välttivät he hallin haukun
ynnä silmät vartiain.

Vaan ei nähneet, nähdä voineet
varjoa he valkeaa,
linnassa mi Wielopolskin
liki istui ikkunaa,
säikkyi sävellainehilla,
huokas, kylpi kyynelin,
katsoi kauan purtta kahta,
noita toivoi takaisin.

JADWIGA JA ELIZA

Noinpa immen istuessa
liki linnan ikkunan,
katsellessa kalpeutta,
korven kolkon maiseman,
luo Jadwiga saapuu, painaa
povellensa immen pään,
silitellen silkkihasta
kysyy: »Mitä mietitkään?»

Vaan Eliza äidin kaulan
käärii käsivarsillaan,
kuiskaa tuskin kuuluvasti,
kuolon-kalvas kasvoiltaan:
»Äiti, äiti! Onko synti,
että miestä rakastan,
jot' en enää nähne, mutta
muistan saakka hautahan?»

Rävähtää Jadwigan ripset,
hymy hyinen kiertää suun,
nopsa niinkuin kulku kulon,
valju niinkuin varjo kuun:
»Ei se suuri synti liene,
että miestä unelmoit,
kun vain vanhempais ja miehes
täyttää tahdon tarkan voit.»

»Mutta äiti, äiti! Ellen
miestä tahdo milloinkaan?» —
»On sun silloin aikas mennä
tummaiseen Tuonelaan.» —

»Eikö pelastusta mitään?» —
»Ei, niin säätää Sallimus,
jonka eess' on turha tuska,
kyynel, toivo, rukous.» —

Katsoo äitiään Eliza:
»Tuoko elos laulu on?
Noinko kerran astuit itse
kovan alle kohtalon?»
Kyyneltyy Jadwigan silmä:
»Laulut, unet unta lie!
Totta vain on kuolo ynnä
elon kolkko korpitie.»

Norja nousee nyt Eliza
kasvoillansa kalman yö,
sysimustan kulman alta
salamoita silmä lyö,
ja hän harvaksensa haastaa:
»Eipäs! Ellen miestä saa,
jota lemmin, milloinkaan en
tahdo toista rakastaa.»

Huokaisee Jadwiga-äiti:

»Teet sen, totut kuitenkin
toiseen, taaton tahtomahan,
elät, kukit ennemmin
kuin sa kuljet kuolon kylmään,
maahan tuimaan Tuonelan.
Armas lapsi, aina muista:
oot Zapolskin morsian.»

Huutaa hurjana Eliza:

»Totta! Morsian ma oon,
mutta vaimokseen Zapolski
mua turhaan vartokoon!
Sulhoni on Dobrowolski,
laulun mies ei Ladislaw,
mutta unelmaini urho,
miekan miesi Boleslaw.»

Jalo kauhistuu Jadwiga:

»Vaiti! Tulee turmio.»
Kautta linnan kammioiden
kuuluu sauvan kolke jo,

saapuu vanha Wielopolski,
vielä tuima katseeltaan,
ja hän kysyy kynnykseltä:
»Mistäs täällä haastellaan?»

Virkkaa vilkkaasti Jadwiga:
»Häihin mieli morsion.»
Hymyy vanha Wielopolski:
»Oikein immen itku on.
Eipä tarvis ensi kesään
kaikerrella kassapään;
retkeltään kun saa Zapolski,
silloin häitä vietetään.»

Kääntyy, poistuu kynnykseltä
muhoellen muistojaan;
jalo huokaisee Jadwiga,
myös Eliza huolissaan;
tuntuu syksyn ensi tuntu,
lentää keltalehti puun,
riekaleiset rientää pilvet,
ohi kylmän, valjun kuun.

Raunioihin raskahasti
tiensä rastii sankari,
kipinöistä kirkkahasti
laulu laaja nousevi;
soreutta soi Elizan
sävel säilän, kantelon,
huudot hädän, tuskan tunnut,
huokaukset hurmion.

Toinen rakkautensa tarun
pohjan hankiin kirjoittaa,
toinen Turjan taivahisin,
koska Lappi leimuaa,
enin sydämeen Elizan,
joka avaa akkunan,
lentäin lemmen, laulun siivin
luokse urhon uljahan.

Ei hän petä itseänsä
eikä suurta sulhoaan,
polo, pettää itseänsä:
liittyy liioin laulajaan.

Petä veljeään ei veli:
haavettaan hän halajaa,
ihannettaan ijäisintä
laulu kumma kuuluttaa.

Usein tiedustaa Eliza:
»Miks et sotaa itse käy?» —
Vastaa virsiniekkä: »Siksi
kun et Sinä siellä näy.» —
»Munko vuoksi siis sa tänne
maineetonna jäit ja jäät?» —
»Rakkauteen jos raukenenkin,
oman orjas silloin näät.»

Usein epäilee Eliza:
»Entä jos mun unhoittaa
veljes, jonka urhotöistä
luuttus lumokaiun saa?» —
»Jos ma tuolla oisin», lausuu
Ladislaw, »niin muistaisin
sentään mustakulmaistani
tullen Tuonen kylmänkin.»

Usein unelmoi Eliza:
»Ah, jos oisit Boleslaw,
miekan, taiston miesi, mutta
laulaisit kuin Ladislaw,
oisin silloin onnellinen,
huntuun pääni huolisin,
karkeloisin hetken, kaksi,
hehkuisin ja kuolisin!»

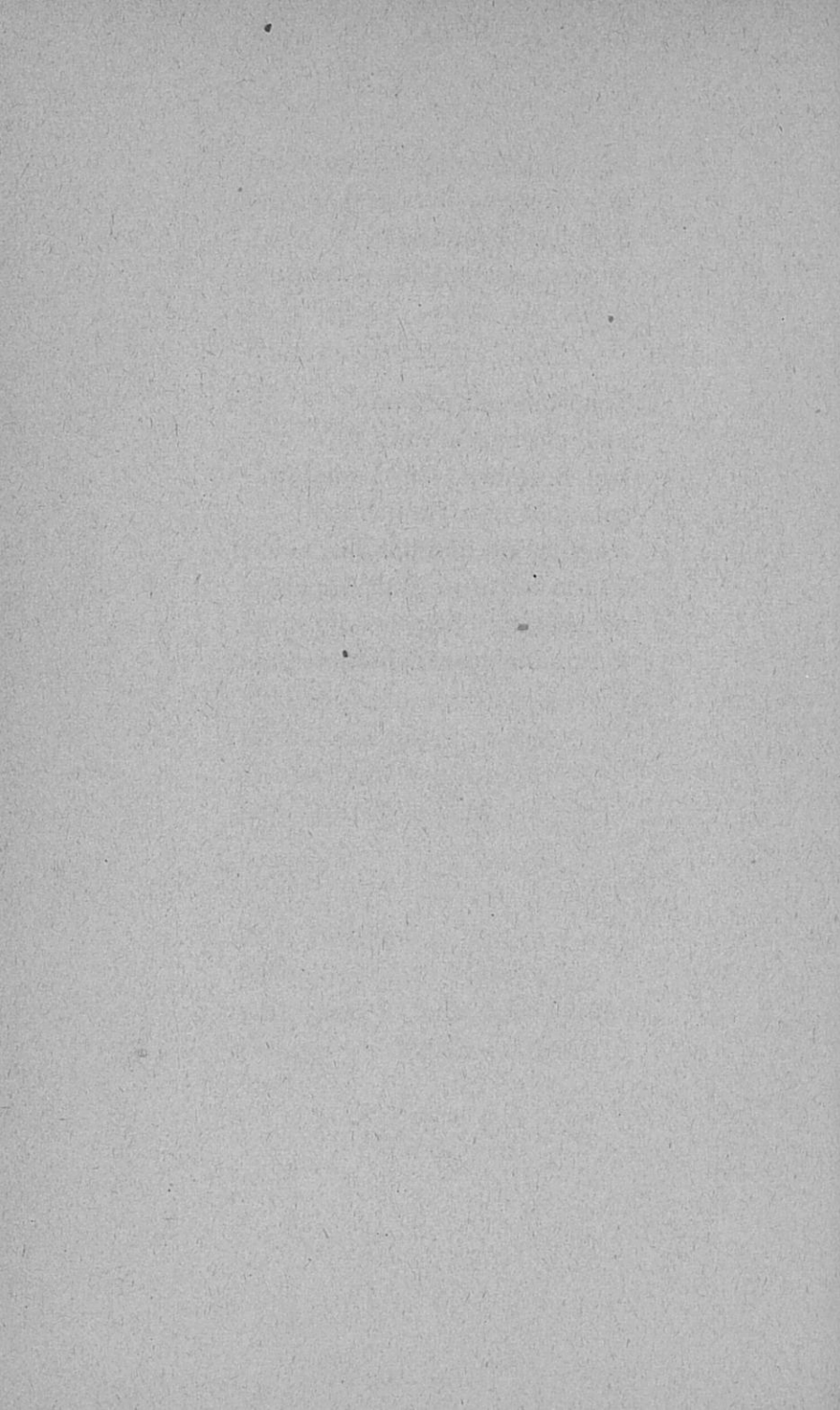
Kastaa kyynel immen silmän,
poika suutelee sen pois,
hymyy impi kuin jo autuus
aavistettu totta ois,
käärii käsivarsin, painaa
povellensa poian pään;
ei hän petä lempeänsä,
polo, pettää itseään.

Petä veljeään ei veli:
jälleen luutun hurma soi,
mistä milloin lemmen, milloin
maineen mahdin kuulla voi,

kuinka säihkyä säilä tulta,
urho huokaa huoliaan,
nukkuessa nuotiolla
muistaa mustakulmaistaan.

Toisistaan Eliza taida
heit' ei enää erottaa,
ken Boleslaw, ken Ladislaw —
sata saa hän suudelmaa!
Kumpaakin hän lempii. Toisen
kautta toista uneksii,
silmäin outo onnen kajo
kummallekin sädehtii.*

KUOLINLAULU

Tuima täyttyy taaton tahto:
vasten mieltä morsion,
ennen kukkaa ensi kesän
hän Zapolskin vaimo on,
vaikk'ei varsin onnellinen,
koska kesken vihkiään
lentää kalmankalpeaksi,
kumartaa hän kutripään.

Niinkuin halki usman näkee
ympärillään paanit hän,
miehet miekan kultakahvan,
naiset helman hempeän;
papin pakinat hän kuulee
vain kuin honkain hohinan,
taikka peninkulmain takaa
kosken öisen kohinan.

Näyt toiset, toukokuiset
sielussansa kangastuu,
silmät suurttuu, suonet vertyy,
purppuroituu poski, suu.
Vastaa hän, kun kysyy pappi,
sallii sulhon suutelon,
omaistensa, ystäväinsä —
mutta mieli muuall' on.

Liki linnaa Wielopolskin
yössä kevään kelmeän
laulaa Ladislaw: »Ei kuule
mua korva ystävän.

Siispä laulan lainehille
murhemielet murtuvan,
puhun rannan raitapuille
sydäntuskat turtuvan.

Muistan, kun ma lasna lauloin,
silloin viita vihannoi,
toisin hohti hongan kylki,
taivonkaaret karkeloi,
toisin päilyi yö ja päivä,
kulki kuplat päällä veen,
Luojan ynnä luonnon tuntu
suli suureen kauneuteen.

Heleällä heinäkuulla
synnyin, lapsi laulun maan,
ja ma vaalin valkeutta
niinkuin prinssi kruunuaan,
jouduin syksykuuhun synkkään,
eloon pilkkopimeään,
haurain haavepursin merta
aavaa, kylmää kyntämään.

Rikkunut lie silloin jokin
kaune kallis rinnassain,
koska Taaton taivahisen
kuvaa tuolta turhaan hain,
huusin Luojaa luonnon halki
vastasi vain äärettyys,
tähtisarjain mykkä saatto,
myrsky, yö ja ijäisyys.

Toki yksi toivo tuikki:
kasvoi neiti kaunohaps
yössä linnan yrttitarhan,
aatosteni armas laps;
kun hän istui ikkunalla,
maa ja ilma iloitsi,
kun hän lauloi laiturilla,
meri, metsä kuunteli.

Ah, Eliza, et Sa tiedä,
kuinka mieli miehen on,
joka näkee aurinkonsa
astuvaksi aaltohon,

jonk' on nähnyt nousevaksi
purppurassa päältä veen,
halki haaveen, häivän, tuskan,
keskitaivaan korkeuteen.

Et Eliza tiedä, miltä
tuntuu jäädä yksinään
kanssa unten maahan lunten,
luokse yön ja hyyn ja jään,
luuttu yksin ystävänä,
kumppanina taivaan kuu,
Tuoni valju tuttavana,
valkamana Surman suu.

Ah, Eliza, armas lapsi,
vaikka toisen vaimo jo!
Luokses rientää särkyenkin
sävel tää ja soittelo.
Sopusointuhun en saane
enää koskaan kanneltain
enkä nähne ensi kesää;
Sinut yksin nään ma vain.

Sentään valo outo häilyy
päällä metsän, maan ja veen,
puhkee punaruusut yössä,
suvi saapuu suloineen,
kukat kukkii kummullani,
minä mullan alla lien,
mutta Tuonen tuollepuolen
lemmen vienot muistot vien.

Kuka kulkee kummullani? —
Vaimo outo, valkohaps.
Kuka ristin juureen vaipuu? —
Ah, Eliza, armas laps!
Miks et nuku, vaikka nukkuu
luonto, Luoja, ihmiset
kinoksissa kirkkahissa,
päällä Kalman kattehet?

Pisar kuuma kulmillani? —
Ei, et itkeä et saal!
Tai jos tahdot, maasta nousen,
kuolon kahleet katkeaa;

tulen nuorna Tuonelalta,
tiedän lemmen, laulun tien
valon valtakuntahani,
Sinut sinne myötä vien.

Ah, Eliza, armas lapsi!
Kuuletko Sa huutoain?
Vaimo outo, valkohapsi,
haudan harha lienet vain!
Tai liet henki heimon vieraan?
Kerro aikaan etäiseen,
kuinka täällä suukot surmas,
huoltiin, kuoltiin rakkauteen.»

Vaikenee jo laulu, katkee
niinkuin kieli kantelen,
horjahtaa Eliza, viedään
hourupäänä vuoteesen;
sydän tuskin sykkää, riittyy,
leimahtelee rinnan lies.
Mutta aamull' akkunansa
alta löytään kuollut mies.

SUKUKOSTO

Itse kaatui kalpahansa,
nukkui nuorna laulaja,
Tuot' ei usko Dobrowolski:
Hurme huutaa kosto!
Tuumii korven karhu vanha:
»Tää Zapolskin työtä on,
jolta naisen nauratellut
vainaja lie vallaton.»

Kilahuttaa kilpehensä;
harvat kutsun kuulevat.
Myötään Boleslaw on vienyt
paanit parhaat, nuorimmat.
Sata saapuu miekkamiestä,
muuan kymmen kypärää,
rautapaitaa ruostunutta,
arpipäätä yrmeää.

Ärjyy äijä Dobrowolski:
»Tääkö linnan vartio?
Silloin voitti Wielopolski,
tuli meille turma jo!
Kuinka? Käytiin taistelohon
ennen kilvin kirkkahin,
rumin nytkö ruostetahroin,
orhein takkuharjaisin?»

Vastaa vanhin sankareista:
»Etpä eilispäivän laps
olle itsekään, sa kuoma,
olet harmaa, takkuhaps.

Missä ruostunut on rauta,
tiedä, siinä huurusi
kerran hurme vainolaisen,
monet kasvot kalpeni.»

Kohoo pää jo Dobrowolskin,
silmä tuima tulta lyö:
»Siispä eespäin, tulkoon voitto,
tappio tai Tuonen yö!
Tuoll' on linna, missä multa
polo poika murhattiin;
kypeniinsä kylmetköhön,
hukkukohon hurmeisiin!»

Kilkkaa, kalkkaa kannusraudat,
kypär-töyhdöt hulmuu,
kohti linnaa Wielopolskin
ratsasparvi raikahtaa.
Sinkoo sieltä joukko toinen,
päälle ryntää, iskee päin;
aamust' iltaan asti riehuu
sukukoston surma näin.

Kaatuu vanha Dobrowolski
kuolinpiston saatuaan,
vaan hän huutaa maasta vielä:
»Eespäin, kuomat! Kunniaan!»
Mutta päälle käy Zapolski
niinkuin kuolon enkeli,
harvenneita harmaapäitä
niinkuin heinää niittävi.

Haa! Nyt tanner järkkyy, jyskää,
paukkaa ilman patsahat.
Miksi metsä lakoo? Keitä
ovat oudot ratsahat?
Sanan Boleslaw on saanut,
tullut voimin tuorehin
sinne, missä lyödään arpa
Agafonin, Sjinkowin.

Syöksyy, särkee kilvet, kalvat
niinkuin myrsky, ukkonen,
halkoo haarniskat kuin halkoo
pilvet leimaus pitkäisen.

Pyrkii kimppuhun Zapolskin,
eteen appi entävi:
kauas kalpa Wielopolskin
valkohapsen lentävi.

Tapaa etsimänsä, iskee,
taittuu peitset tanassaan,
horjahtaa Zapolski, maata
kohta kастaa hurmeellaan;
toiset tuskan huutoon puhkee,
toiset riemun hälinään,
pyrkii toiset pakoon, ryntää
toiset linnaa ryöstämään.

Viedään viljat, kullat, nahat,
naiset, lapset surman saa,
tuli tehdään nurkan alle,
kohta liekit loimottaa;
loitos kyliin karjalaisiin
loistaa kajo kaamea,
katsoo, kuiskii kansa karsas:
»Paanit tappaa paaneja!»

Mutta linnan liekkein halki
synkkä samoo miekan mies
kuolon-kylmä kasvoiltansa,
harteillansa hallan ies,
verta vuotaa urhon säilä,
silmä tulta tuijottaa,
löytää vuoteeltaan Elizan,
käden tälle tarjoaa.

Vait on impi. Vaikenevi
myöskin valju Boleslaw.
Vihdoin hourupää näin kuiskaa:
»Siis sa saavuit, Ladislaw!
Nousit nuorna nurmen alta,
tulit turpehestakin
miekoin Manaa mahtavammin,
lemmenlauluin laajemmin.»

Tuli tuiskaa, liekit lieskaa;
ulkoa jo huudetaan:
»Joudu, Boleslaw! Sa riennä
taikka kuljet kuolemaan!»

Kammiosta kautta pauhun
kuuluu nyt kuin karjahdus,
sinkoo säilä, naisen rinnan
lävistää kuin leimaus.

Tuli tunkee kammiohon,
linna liekein leimuaa,
liikkumatta Dobrowolski
katsoo naista kalpeaa.
Hirret hilskuu, parret parskuu;
putoo linnan katto nyt,
hautaa haaveet, toivot, muistot
ynnä tuskat kärsityt.

ijäiseen kuin ilma, pyhään,
valjuun, pyytehettömmään,
metsän mereen pohjattomaan,
majaan maan ja yön ja jään.

